	«Қ.Құлажанов атындағы қазақ технология және бизнес университеті» АҚ
	САПА МЕНЕДЖМЕНТІ ЖҮЙЕСІ
	Іс-қимыл тәртібі туралы ереже

БЕКІТЕМІН
«Қ.Құлажанов атындағы ҚазТБУ» АҚ ректоры
_____ Байболова Л.К.
«26» 08 2026 ж.

ТҮЛЕКТЕРДІҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІК ЕРЕЖЕ
ҚазТБУ-БББ-ІҚТТЕ-8.3/8.1-2026-11

КЕЛІСІЛДІ
«Қ.Құлажанов атындағы ҚазТБУ» АҚ
АСЖ Проректор
_____ Аскарбеков Э.Б.
«26» 08 2026 ж.

Астана, 2026

Нұсқа: 2,0	**БД: БББ**	**«ЭҚА» бойынша**	**Тіркеу № 01-4-1**

АЛҒЫ СӨЗ

Осы Ережелер «Қ. Құлажанов атындағы ҚазТБУ» АҚ Білім беру бағдарламалары басқармасы әзірледі.

Осы Ережелер Ректордың титул парағындағы жеке қолымен бекітіледі..

Осы Ережелер оқу процесін қамтамасыз ететін барлық құрылымдық бөлімшелер үшін міндетті болып табылады.

Осы Ережелер «Қ. Құлажанов атындағы ҚазТБУ» АҚ құжаттамасының құрамына кіреді.

Осы Ережелерді мерзімді тексеруді БББ басшысы 3 жылдан аспайтын аралықпен жүзеге асырады.

Осы Ережелерге өзгерістер оны «Қ. Құлажанов атындағы ҚазТБУ» АҚ қызметінде қолдану нәтижелері бойынша әзірленеді.

Осы Ережелерді басқару процесінің нақты кезеңдерін орындау жөніндегі қызметті ұйымдастыруға және үйлестіру жауапкершілігі ББББ басшысына жүктеледі.

2025 жылғы 18 маусымда бекітілген, 01 нұсқадағы «Түлектердің құзыреттілік моделі туралы ережесін» ҚазТБУ-ББ-ІҚТЕ-8.3/8.1-2025-11 өз күшін жойды деп есептелсін.

МАЗМҰНЫ

1 Қолданылған қысқартулар мен белгілер 4
2 Жалпы ережелер мен рәсімнің сипаттамасы 4
3 Түлек моделін жобалау тәртібі 5
4 Жауапкершілік және өкілеттіктер 7
5 Процеске байланысты тәуекелдер және тәуекелдердің алдын алу бойынша іс-қимылдар 7
6 Құпиялылық 7
Қосымша Түлек моделінің нысаны Н.БББББ.8.3/8.1-2026-11-01 8
Келісу парағы Н. СДД-7.5-2026-01-02 (міндетті) 9
Танысу парағы Н. СДД-7.5-2026-01-03 (міндетті) 9
Тіркеу өзгерістерінің парағы Н. СДД-7.5-2026-01-04 (міндетті) 10
Мерзімдік тексерулерді есепке алу парағы Н. СДД-7.5-2026-01-05 (міндетті) 10

1. ҚОЛДАНЫЛҒАН ҚЫСҚАРТУЛАР МЕН БЕЛГІЛЕР

Қысқартулар	Толық атауы
«Қ. Құлажанов атындағы ҚазТБУ» АҚ, Университет	АҚ «Қ.Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті»
ҚазТБУ-БББ-ІҚТТЕ-8.3/8.1-2026-11	Түлектердің құзыреттілік ереже
ҚР МЖМБС	Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты
ББ	Білім беру бағдарламасы
ПОҚ	Профессорлық-оқытушылық құрам

2. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР МЕН РӘСІМДЕУ СИПАТТАМАСЫ

2.1 Осы Түлектердің құзыреттілік моделі туралы ереже (бұдан әрі – Ереже) «Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті» АҚ-да (бұдан әрі – Университет) түлектердің құзыреттілік моделін әзірлеу тәртібін белгілейді.

2.2 Ереже Университеттің лауазымды тұлғалары мен Білім беру бағдарламалары басқармасының (бұдан әрі – ББ) қызметкерлерінің басшылыққа алуына арналған Университеттің ішкі нормативтік құжаты болып табылады.

2.3 Ереже Сапа менеджменті жүйесінің (бұдан әрі – СМЖ) талаптарына сәйкес Университетте қабылданған құжаттама топтамасына кіреді.

2.4 Түлектердің құзыреттілік моделін әзірлеу Болон процесінің негізгі бағыттарын іске асырудың сөзсіз шарты және қазіргі еңбек нарығының талабы болып табылады.

2.5 Стейкхолдерлердің және барлық мүдделі тұлғалардың сұраныстарына жауап беретін түлектің заманауи моделін қалыптастыру кадрлық, оқу-әдістемелік, ақпараттық және материалдық-техникалық қамтамасыз етуді қамтитын білім беру процесі үшін қажетті ресурстармен қамтамасыз етіледі.

2.6 Білім беру бағдарламасы түлек моделін қалыптастырудың негізгі компоненттеріне білім беру бағдарламасының мақсаттары мен міндеттері, кәсіби қызметтің нысаналары, түрлері мен бағыттары туралы ақпарат, маманның құзыреттілік моделі, оның ішінде дескрипторлар, білім беру бағдарламасына сәйкес құзыреттіліктердің түрлері, білім беру бағдарламасының оқыту нәтижелері кіреді.

2.7 Кафедра (жұмыс тобы) кәсіби қызмет бағытының жетекші мамандарымен, өндіріс саласының өкілдерімен және білім алушылармен бірлесіп, дескрипторларға сәйкес келетін түлек моделін қалыптастырады, нормативтік-құқықтық актілерді, кәсіптік стандарттарды зерделейді, мониторинг жүргізеді.

2.8 Түлек моделін қалыптастыру кезінде әзірлеушілер тобы ұлттық біліктілік шеңберлерін, салалық біліктілік шеңберлерін, кәсіптік стандарттарды, лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптарын, жетекші, шетелдік жоғары оқу орындарының ББ-ларын, лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптарын және т.б. талдайды. Онымен синхронды түрде әзірлеушілер тобы ББ түлегінің негізгі құзыреттіліктерін анықтау мақсатында жұмыс берушіге сауалнамалық сауалнама ұйымдастырады.

2.9 Түлек моделін қалыптастыру қағидаттары:

2.9.1 Құзыреттілік тәсілі – бұл қағидат негізгі болып табылады және түлек моделі тек қана меңгерілген білім көлеміне емес, құзыреттіліктер негізінде құрылуын талап етеді;

2.9.2 Стейкхолдерлердің сұраныстарына бағдарлану – түлек моделі еңбек нарығында өзекті және сұранысқа ие болуы тиіс. Модельді қалыптастыру кезінде барлық мүдделі тараптардың (стейкхолдерлердің) сұраныстары ескеріледі: жұмыс берушілер (кәсіптік стандарттар), студенттер, оқытушылар және жалпы қоғам. Түлек құзыреттіліктері лауазымдардың біліктілік сипаттамаларына және кәсіби қызмет түрлеріне сәйкес келуі тиіс;

2.9.3 Нормативтік құжаттарға сәйкестік – модельді қалыптастыру қолданыстағы нормативтік-құқықтық база шеңберінде жүзеге асырылады: Ұлттық біліктілік шеңберіне және ҚР МЖМБС-на, Болон процесінің ережелеріне және т.б. сәйкестік;

2.9.4 Практикалық бағдарлылық және қолданбалы сипат – түлек еңбек қызметіне дереу кірісуге дайын болуы тиіс. Практикалық дағдылар мен іскерліктерді қалыптастыруға баса назар аударылады;

2.9.5 Үздіксіз даму және өмір бойы оқуға дайындық – тез өзгеретін әлем жағдайында түлек өзінің құзыреттіліктерін үнемі жаңартуға және кеңейтуге дайын болуы тиіс;

2.9.6 Әлеуметтік және азаматтық жауапкершілік – модельге кәсіби және әлеуметтік жауапкершілік, толеранттылық, тарихи және мәдени мұраны құрметтеу, сондай-ақ этикалық нормаларды сақтау сияқты сипаттамалар; шығармашылық және жасампаз әлеуметтік белсенділікке қабілеттілікті дамыту, сондай-ақ көшбасшы болу және дербес шешімдер қабылдау іскерлігі кіреді;

2.9.7 Бәсекеге қабілеттілік – құзыреттіліктер моделін қалыптастыру кезінде бәсекеге қабілеттілік қағидаты білім беру процесінің озық дамуға, ұсыныстың бірегейлігіне (түлекті ерекшелейтін, еңбек нарығында сұранысқа ие ерекше құзыреттіліктерді дамыту, мысалы, сирек тілдерді, бірегей цифрлық құралдарды, пәнаралық дағдыларды меңгеру), түлек моделін жетекші әлемдік және ұлттық университеттердің модельдерімен, сондай-ақ халықаралық кәсіби стандарттардың талаптарымен салыстыруға бағдарлануын талап етеді.

2.10 Түлек моделі білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде пайдалану үшін ұсынылады.

3. ТҮЛЕК МОДЕЛІН ЖОБАЛАУ ТӘРТІБІ

3.1 Түлек моделі – бұл түлектің қандай функцияларды орындауға дайын болуы керектігін және қандай қасиеттерге ие болатынын сипаттау.

3.2 Білім беру бағдарламасын жобалау кезінде түлектің кәсіби қызмет салалары зерттеледі. Бұл ретте құзыреттіліктердің бастапқы тізбесін қалыптастыру үшін құжаттар талданады (кәсіптік стандарттарды қолдану тәжірибесі; МЖМБС; лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптары, жетекші шетелдік ЖОББҰ-лардың ББ-лары және т.б.).

3.3 Осы кәсіби саладағы даярлаудың әрбір бағыты үшін құзыреттіліктердің алдын ала тізбесі келесідей қалыптастырылады:

3.3.1 жалпы құзыреттіліктер (мінез-құлық дағдылары және жеке қасиеттер) анықталады;

3.3.2 кәсіби құзыреттіліктер (осы бағытқа тән теориялық білімдер мен практикалық дағдылар мен іскерліктер) анықталады.

3.4 Қажет болған жағдайда еңбек нарығын және кәсіптік стандарттарды талдау негізінде жасалған құзыреттіліктердің алдын ала тізбесін нақтылау және басымдық беру мақсатында жұмыс берушілерге сауалнама жүргізіледі; жұмыс орнындағы белгілі бір құзыреттіліктің маңыздылық дәрежесі және оны университетті бітіргеннен кейін маманның меңгеру деңгейі анықталады. Ол үшін:

3.4.1 бастапқы құзыреттіліктерді пайдалана отырып, жұмыс берушінің сауалнамасы әзірленеді;

3.4.2 сауалнама жүргізудің сандық (стандартталған сауалнамаларды пайдалана отырып) және сапалық (сұхбат және фокус-топтар) әдістері іріктеледі;

3.4.3 сауалнамаға қатысушылар – ББ түлектері жұмыс істейтін зерттелетін кәсіби саланың өкілдері іріктеледі.

3.5 Әрі қарай ББ-ға және оларды меңгеру деңгейіне сәйкес келетін қызмет саласына тән құзыреттіліктерді айқындайтын кәсіби маңызды құзыреттіліктер анықталады.

3.6 Құзыреттіліктер білім беру процесіне технологиялар, білім беру мазмұны, өмір салты, оқытушылар мен білім алушылар арасындағы және білім алушылар арасындағы өзара іс-қимыл түрі арқылы "енгізіледі".

3.7 Түлек моделін әзірлеу үшін осы бағыт бойынша білім беру бағдарламасының жалпы бейінін анықтау қажет.

3.8 Бейінді анықтау процесіне мыналар кіруі тиіс:

3.8.1 осы мамандық (бағыт) бойынша отандық және халықаралық сипаттамалар мен критерийлер тұрғысынан үрдістерді талдау;

3.8.2 осы білім беру бағдарламасы (бағыты) бойынша сарапшылармен консультациялар;

3.8.3 тиісті қызмет түрлерін реттеу саласындағы халықаралық құжаттарды зерделеу;

3.8.4 халықаралық деңгейдегі жетекші жоғары оқу орындарының білім беру бағдарламаларымен танысу;

3.8.5 экономика секторының, даярлау бағытының (білім беру бағдарламасының) болжамды дамуына байланысты құзыреттіліктерді анықтау;

3.8.6 тиісті кәсіптік стандарттарды, лауазымдық нұсқаулықтарды және біліктілік сипаттамаларын зерделеу, менеджерлердің, персоналды басқару жөніндегі мамандардың талаптарын жинақтау;

3.8.7 қызметтің бүгінгі және ертеңгі жай-күйі тұрғысынан орындалуы қажет қызметті және/немесе міндеттерді сипаттау.

3.9 Алдын ала талдау нәтижелері бойынша түлектің мынадай сипаттамаларын анықтау қажет:

3.9.1 Кәсіби қызмет саласы – адам қызметінің еңбек жүзеге асырылатын салаларының жиынтығы, мысалы, ғылым, білім, экономика, мәдениет, мораль, этика, өнер, құқық, саясат, дене шынықтыру және спорт және т.б.

3.9.2 Кәсіби қызмет нысаналары – мамандардың еңбегі бағытталған материалдық және материалдық емес саланың заттары, мысалы, зат, энергия, ақпарат, сана, процесс, жүйе, қатынастар және т.б.

3.9.3 Кәсіби қызмет түрлері – сипаттамалық белгілердің болуына және шешу тәсілдеріне сәйкес бөлінетін еңбек саласындағы міндеттер, мысалы, оқыту, өнертабыс, зерттеу, құрастыру және т.б.

8.9.4 Кәсіби қызмет міндеттері – шешімді талап ететін проблемалар, мысалы, оқыту және тәрбиелеу, тұлғаны қалыптастыру, ғимараттарды жобалау және салу, ұжымды басқару, өнім өндіру және т.б.

3.10 ББ түлектерді оқыту нәтижелерін жобалау кезінде ескерілуі тиіс келесі құзыреттіліктермен қаруландыруы тиіс:

3.10.1 Мінез-құлық құзыреттіліктері (soft skills) – түлекке тиімді өзара әрекеттесуге және әртүрлі жағдайларға бейімделуге көмектеседі, оларға мыналар кіреді: өзін-өзі оқыту және жүйелі ойлау; трансдисциплинарлық және кроссфункционалдылық; АКТ құзыреттіліктері, коммуникация, тілдерді білу; технологиялық сауаттылық; креативтілік; кәсіпкерлік; әлеуметтік интеллект, командалық жұмыс; бейімделгіштік; этикалылық; жоғары белгісіздік және міндеттер жағдайының тез өзгеру режимінде жұмыс істеу (тез шешім қабылдау, жұмыс жағдайының өзгеруіне ден қою, ресурстарды бөлу және өз уақытын басқару білігі).

3.10.2 Цифрлық құзыреттіліктер (digital skills) – бұл цифрлық ортада және цифрлық өнімдермен жұмыс істеу бойынша құзыреттіліктер кешені, оған мыналар кіреді:

3.10.2.1 ақпаратпен жұмыс істеу – ақпаратты іздеу, талдау және өңдеу білігі;

3.10.2.2 технологияларды пайдалану – кәсіби қызмет үшін қажетті негізгі құралдарды және бағдарламалық қамтамасыз етуді меңгеру;

3.10.2.3 киберқауіпсіздік – жұмыста цифрлық құралдарды пайдалану.

3.10.3 Кәсіби құзыреттіліктер (hard skills) – маманға кәсіби қызметтің кез келген жағдайында сауатты әрекет етуге мүмкіндік береді, оған мыналар кіреді:

3.10.3.1 кәсіби білімдер – пәндік саланы және ондағы өзекті үрдістерді терең түсіну;

3.10.3.2 практикалық дағдылар – теориялық білімді практикада қолдану іскерлігі, оның ішінде мамандандырылған құралдар мен технологияларды пайдалану; әрбір маманға кәсіби қызметтің кез келген жағдайында сауатты әрекет етуге мүмкіндік беретін кәсіби қызметте жаңа идеялар мен тәсілдерді әзірлеу қабілеті.

3.11 Құзыреттіліктердің қалыптасу деңгейі түлектердің бәсекеге қабілеттілігін айқындайды, оның көрсеткіші олардың еңбек нарығында сұранысқа ие болуы және жұмыс берушілердің бағалауы болып табылады.

3.12 Кәсіби құзыреттіліктердің (hard skills) тізбесін қалыптастыру үшін кафедраның профессорлық-оқытушылық құрамынан, жұмыс берушілерден, шетелдік әріптес жоғары оқу

орындарынан, студенттер өкілдерінен жұмыс тобы құрылады, ол мыналарды талдауға негізделе отырып, пәндік-мамандандырылған құзыреттіліктердің алдын ала тізімін әзірлейді және талқылауға ұсынады:

3.12.1 түлек қызметінің саласы мен нысаналары;

3.12.2 оның қызметінің түрлері мен міндеттері;

3.12.3 лауазымдық нұсқаулықтар мен біліктілік сипаттамаларын талдау.

3.13 Түлектің құзыреттілік моделін құрудағы маңызды қадам – құзыреттіліктерді сәйкестендіру үшін тартылатын негізгі қатысушыларды таңдау.

3.14 Стейкхолдерлер тізімі үш санаттағы өкілдерден қалыптастырылады: жұмыс берушілер; академиялық қоғамдастық; түлектер. Жұмыс берушілердің, кәсіби ұйымдардың сұраныстарын ұлттық және халықаралық деңгейде ескеру маңызды.

4. ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӘНЕ ӨКІЛЕТТІКТЕР

4.1 Ережені әзірлеуге және оның сақталуын бақылауға жауапты ББББ басшысы болып табылады. Лауазымды тұлғалардың өкілеттіктерін бөлу кестеде келтірілген.

Бөлімше	Өкілеттіктер
Білім беру бағдарламалары басқармасы	Білім беру бағдарламаларын әзірлеу шеңберінде түлек моделін келісу
ББББ басшысы	Осы Ережені өзектендіру және қайта қарау.
Әдістемелік бөлім	Білім беру бағдарламаларын әзірлеу шеңберінде түлек моделіне мониторинг жүргізу.
Кафедра	Түлектің құзыреттілік моделін қалыптастыру және ББББ енгізу.

5. ПРОЦЕССКЕ БАЙЛАНЫСТЫ ТӘУЕКЕЛДЕР ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІҢ АЛДЫН АЛУ БОЙЫНША ІС-ҚИМЫЛДАР

5.1 Процеске байланысты тәуекелдер:	5.2 Тәуекелдердің алдын алу бойынша іс-қимылдар:
• Құзыреттілік моделінің өзектілігін жоғалту тәуекелі. • Стейкхолдерлердің формалды түрде қатысу тәуекелі. • Құзыреттіліктердің бағалау механизмдеріне сәйкес келмеу тәуекелі.	• Еңбек нарығындағы өзгерістерге, кәсіби стандарттарға және жұмыс берушілердің талаптарына тұрақты мониторинг жүргізу. • Стейкхолдерлермен жүйелі түрде өзара әрекеттесу; жұмыс берушілермен, профессор-оқытушылар құрамымен (ПОҚ), білім алушылармен және түлектермен сауалнамалар, талқылаулар мен консультациялар өткізу. • Құзыреттіліктердің қалыптасуын практикалық тапсырмалар, жобалар, кейстер, портфолио және бағалаудың басқа да нысандары арқылы бағалауға мүмкіндік беретін құзыреттілікке бағытталған бағалау құралдарын әзірлеу және қолдану.

6. ҚҰПИЯЛЫЛЫҚ

6.1 Осы Ережелер «К. Құлажанов атындағы ҚазТБУ» АҚ ішкі нормативтік құжаты болып табылады және сертификаттау аудитін жүргізу кезіндегі сертификаттау органдарының сарапшыларын, сондай-ақ «К.Құлажанов атындағы ҚазТБУ» АҚ Ректорының рұқсатымен тұтынушы-серіктестерді қоспағанда, басқа тараптарға ұсынылуға тиіс емес.

ҚОСЫМША

ТҮЛЕК МОДЕЛІНІҢ НЫСАНЫ

Н. БББ.8.3/8.1-2026-11-01 (міндетті)

<table>
<tr><td colspan="4">ТҮЛЕК МОДЕЛІ</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Тиісті кәсіби стандарттың (КС), жаңа кәсіптер мен құзыреттер атласының, сондай-ақ жаңа кәсіптер мен құзыреттердің өңірлік атласының атауын көрсету.</td><td colspan="3">Құзыреттіліктер (soft skills, digital skills)</td></tr>
<tr><td>Түлек атрибуттары</td><td>Білім</td><td>Іскерліктер</td></tr>
<tr><td>Құзыреттіліктер мен оқыту нәтижелерінің негізінде жасалған білім беру бағдарламасының нақты атрибуттарын белгілеңіз</td><td>Жеке және кәсіби жұмыста қолданылатын нақты мәлімет пен нормаларды белгілеңіз</td><td>Қызмет нормаларының талаптарына сәйкес қызметкердің нақты бақыланатын әрекеттерін белгілеңіз</td></tr>
<tr><td colspan="3">Кәсіби дағдылар (hard skills)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Біліктілік және құзыреттілік деңгейіне нақты талаптарды көрсету</td></tr>
</table>

Н. СДД-7.5-2026-01-02 (міндетті)

КЕЛІСУ ПАРАҒЫ

Лауазымы	Аты-жөні, тегі	Күні	Қолы
СДД басшысы	Оразалина Д.К.	25 08 2026	
ББББ басшысы	Баядилова Б.М.	25.08. 2026г	
СМЖБ басшысы	Эрнст А.С.	25 08 2026	
ОБ басшысы	Дігарбаева Б.М.	25. 08. 2026	
ТФ деканы	Сафуани Ж.Е.	25.08.2026	
ИжАТФ деканы	Серимбетов Б.А.	25.08.2026	
ЭжБФ деканы	Мақыш М.К.	25.08 2026	
ӘБ басшысы	Саду Ж.Н.	25.08.2026	

Н. СДД-7.5-2026-01-03 (міндетті)

ТАНЫСУ ПАРАҒЫ

Лауазымы	Аты-жөні, тегі	Күні	Қолы

Н. СДД-7.5-2026-01-04 (міндетті)

ТІРКЕУ ӨЗГЕРІСТЕРІНІҢ ПАРАҒЫ

Өзгеріс номері	Хабарлама номері	Парақтар (беттер) нөмірі				Барлық парақтар	Өзгерістер енгізілген күні	Өзгерістер енгізген адамның аты-жөні	Өзгерістер енгізген адамның қолы
		Өзгертулер	Ауыстырылған	Жаңа	Жойылған				

Н. СДД-7.5-2026-01-05 (міндетті)

МЕРЗІМДІК ТЕКСЕРУЛЕРДІ ЕСЕПКЕ АЛУ ПАРАҒЫ

Тексеру күні	Тексеруді жүргізген адамның аты-жөні	Тексеруді жүргізген адамның қолы	Ескертулердің тұжырымдамасы